

**ОСОБЛИВІ УМОВИ
ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ**

ДОДАТОК № 2 ДО

**ПРАВИЛ ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПЕРЕД ТРЕТІМИ ОСОБАМИ**
[КРИМ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ НАЗЕМНОГО
ТРАНСПОРТУ, ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ,
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ (ВКЛЮЧАЮЧИ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЕРЕВІЗНИКА)]

№ 15

(нова редакція)

КИЇВ - 2009

З М І С Т

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.	3
3. СТРАХОВА СУМА. СТРАХОВИЙ ТАРИФ. СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ. ФРАНШИЗА.....	3
4. СТРАХОВІ РИЗИКИ.	4
5. ВИКЛЮЧЕННЯ ІЗ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ.	5
6. СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.	6
7. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ ТА УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ДІЇ.	6
8. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН.....	7
9. ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ.....	9
10. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ.	10
11. ПОРЯДОК І УМОВИ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.	11
12. СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ВИПЛАТУ АБО ВІДМОВУ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.....	12
13. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ.	13
14. ОСОБЛИВІ УМОВИ.....	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

1.1. На підставі цих Особливих умов ТДВ Страхова компанія «НАФТАГАЗСТРАХ» (далі – *Страховик*) укладає Договори добровільного страхування екологічної відповідальності з юридичними особами, статутна / господарська діяльність яких є джерелом підвищеної небезпеки для навколишнього природного середовища і, як наслідок, для життєдіяльності та здоров'я людини (далі – *Страхувальники*).

1.2. Ці Особливі умови розроблені відповідно до Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про страхування», а також інших законодавчих актів України, що регулюють питання відповідальності та компенсацій за забруднення (Земельний Кодекс України, Водний Кодекс України, Лісовий Кодекс України, тощо).

Згідно з вітчизняним законодавством забруднювач несе відповідальність за забруднення навколишнього природного середовища та зниження якості природних ресурсів, а також за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

1.3. **Забруднення** – це викид та нагромадження шкідливих речовин у обсязі, який не може більше поглинатися навколишнім середовищем.

Забруднення може бути випадковим (що настало в результаті непередбачених подій) або навмисним.

1.4. **Вигодонабувачі** – треті особи (фізичні та юридичні) життю, здоров'ю та/або майну яких може бути заподіяно шкоду через забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів внаслідок діяльності Страхувальника.

2. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.

2.1. **Предметом Договору страхування** є майнові інтереси Страхувальника, що не суперечать закону, пов'язані з його обов'язком в порядку, передбаченому чинним законодавством, відшкодувати шкоду, заподіяну життю, здоров'ю та/або майну третіх осіб, які знаходяться в зоні впливу шкідливих речовин, що потрапили в навколишнє природне середовище у зв'язку зі здійсненням Страхувальником статутної / господарської діяльності.

3. СТРАХОВА СУМА. СТРАХОВИЙ ТАРИФ. СТРАХОВИЙ ПЛАТІЖ. ФРАНШИЗА.

3.1. **Страхова сума** – грошова сума, в межах якої Страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку.

3.1.1. **Розмір страхової суми** встановлюється при укладанні Договору страхування за домовленістю між Страховиком і Страхувальником виходячи з оцінки шкоди, яка може бути заподіяна внаслідок аварійного забруднення довкілля, враховуючи вид / характер діяльності Страхувальника, ступінь ризику та інші чинники.

Для оцінки ризику та визначення розміру страхової суми Страхувальник повинен надати:

- висновок державної екологічної експертизи;
- встановлені екологічні нормативи гранично допустимих викидів та скидів у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин;
- опис технологічних процесів виробництва;
- історію збитків підприємства через забруднення навколишнього середовища за останні 5 років;
- опис екосистеми місцезнаходження підприємства;
- перелік заходів щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища;
- інші документи на вимогу Страховика в залежності від характеру діяльності Страхувальника, як суб'єкта господарювання.

3.1.2. У Договорі страхування обумовлюються також страхові суми (максимальний розмір суми страхового відшкодування) за одним / окремим страховим випадком та/або на одну постраждалу особу, у т.ч.:

- за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю третіх осіб;
- за шкоду, заподіяну майну третіх осіб.

3.2. Після виплати страхового відшкодування, страхова сума за Договором страхування зменшується на суму виплаченого відшкодування.

У цьому випадку Страхувальник за згодою Страховика може відновити розмір страхової суми шляхом укладання Додаткової угоди на строк страхування, що залишився до кінця дії Договору страхування, та сплати додаткового страхового платежу.

3.3. При зміні страхового ризику або обсягу відповідальності Страховика в період дії Договору страхування, за згодою Сторін може бути змінено розмір страхової суми з одночасним перерахунком страхового платежу.

3.4. **Страховий тариф** – ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування.

Страхові тарифи обчислюються Страховиком актуарно (математично) на підставі відповідної статистики настання страхових випадків.

Конкретний розмір страхового тарифу визначається при укладанні Договору страхування в залежності від ступеня ризику, строку страхування, розміру франшизи, тощо.

Базові страхові тарифи наведені в Додатку № 1 до цих Особливих умов.

3.5. **Страховий платіж** (страховий внесок, страхова премія) – плата за страхування, яку Страхувальник зобов'язаний внести Страховику згідно з Договором страхування.

Страховий платіж обчислюється виходячи зі страхової суми та страхового тарифу.

3.5.1. Страховий платіж сплачується Страхувальником шляхом безготівкового перерахунку на поточний рахунок Страховика у грошовій одиниці України.

За згодою Сторін страховий платіж сплачується одноразово або частинами. Розмір та строки сплати чергових частин страхового платежу зазначаються в Договорі страхування.

3.6. Договором страхування може бути передбачена **франшиза** (умовна чи безумовна) – частина збитків, що не відшкодовується Страховиком.

Франшиза може бути встановлена як в абсолютній величині, так і у процентному відношенні до страхової суми, встановленої за одним / окремим страховим випадком.

• **Умовна франшиза** – Страховик не несе відповідальність за збитки, які не перевищують розмір франшизи, та зобов'язаний відшкодувати збиток повністю, якщо сума збитку перевищує розмір встановленої франшизи.

• **Безумовна франшиза** – Страховик зобов'язаний відшкодувати збиток за вирахуванням встановленої франшизи.

Франшиза встановлюється у кожному випадку завдання збитку майну третіх осіб.

Франшиза не поширюється на страхову виплату за шкоду, заподіяну життю чи здоров'ю третіх осіб.

4. СТРАХОВІ РИЗИКИ.

4.1. **Страховий ризик** – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання.

Страховим ризиком за цими Особливими умовами є ймовірність настання події, яка буде мати несприятливі наслідки для природного середовища, викликані негативною статутною / господарською діяльністю Страхувальника, а також надзвичайними ситуаціями природного і техногенного характеру.

4.2. **Страховий випадок** – подія, передбачена Договором страхування, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок Страховика здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику.

Страховим випадком за цими Особливими умовами є настання відповідальності Страхувальника за шкоду, заподіяну життю, здоров'ю та/або майну третіх осіб внаслідок забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів, що сталося в результаті раптових та випадкових подій на об'єкті підвищеної екологічної небезпеки, власником або користувачем якого є Страхувальник.

До таких подій відносяться:

- пожежа, удар блискавки;
- вибух газу, що використовується у побуті; вибух паро-, паливо-, газопроводів та відповідних сховищ, а також машин, котлів і агрегатів;
- пошкодження в системах електрообладнання;
- стихійні явища;
- падіння на об'єкт підвищеної екологічної небезпеки пілотованих літаючих об'єктів, їх уламків чи вантажу;
- технічні несправності, пошкодження, що виникли в нормативні строки експлуатації сертифікованого належним чином технічного обладнання.

4.3. Договором страхування може бути передбачено також страхове покриття витрат Страхувальника з очищення наслідків забруднення, якщо воно може бути джерелом небезпеки навколишньому середовищу та третім особам (крім витрат на превентивні заходи або на очищення власного майна Страхувальника).

4.4. Факт настання відповідальності Страхувальника повинен бути визнаний судовими органами, або письмові вимоги / претензії третіх осіб визнані Страхувальником обґрунтованими і Страховик згоден з визнанням таких вимог.

5. ВИКЛЮЧЕННЯ ІЗ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ І ОБМЕЖЕННЯ СТРАХУВАННЯ.

5.1. **Страхове відшкодування не виплачується**, якщо шкода життю, здоров'ю та/або майну третіх осіб була заподіяна забрудненням навколишнього природного середовища, що сталося внаслідок:

5.1.1. Навмисного порушення Страхувальником законодавчих актів, постанов, розпоряджень та інших нормативних документів щодо норм екологічної безпеки (не виконання висновків екологічної експертизи, встановлених екологічних стандартів і нормативів, тощо).

5.1.2. Протиправних, умисних або необережних дій чи бездіяльності з боку Страхувальника та/або його працівників.

5.1.3. Халатного ставлення персоналу Страхувальника до праці, а також умисного злочину, який призвів до аварії, що спричинила забруднення навколишнього природного середовища.

5.1.4. Систематичного (періодичного) скиду шкідливих речовин в навколишнє середовище у межах норм, визнаних безпечними.

5.1.5. Навмисних дій третіх осіб.

5.1.6. Відсутності або неякісної установки чи ремонту необхідного обладнання (устаткування, пристроїв) для очищення викидів / скидів або їх знешкодження, зменшення впливу шкідливих факторів, а також приладів контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

5.1.7. Використання понад встановлених нормативних строків експлуатації конструкцій, обладнання, матеріалів. Незабезпечення належної екологічної профілактики.

5.1.8. Регулярної термічної дії газу, пару, випромінювання, рідини, вологи та будь-яких опадів, включаючи і не атмосферні (сажа, кіпоть, промисловий пил і т. ін.).

5.1.9. Обставин, які значно підвищують ступінь ризику, про які було відомо Страхувальнику, але не було повідомлено Страховику.

5.1.10. Не усунення Страхувальником, протягом узгодженого зі Страховиком терміну, обставин, які помітно підвищують ступінь ризику та про необхідність ліквідації яких, відповідно до загальноприйнятих норм, Страховик повідомив Страхувальника.

5.1.11. Експлуатації нового обладнання або обладнання після капітального ремонту протягом 18 місяців (з дати введення його в експлуатацію).

5.1.12. Внутрішніх недоліків природоохоронного обладнання.

5.1.13. Ядерних інцидентів, впливу іонізуючого випромінювання, радіоактивного та бактеріологічного забруднення.

5.1.14. Усякого роду воєнних дій, громадянських заворушень, повстань, заколотів, страйків, державного перевороту, терористичних актів та їх наслідків.

5.2. Не підлягають відшкодуванню також:

5.2.1. Збитки, завдані працівникам Страхувальника, а також майну (включаючи землю та водойми), що йому належить на правах власності та/або оренди, а також яке він надає в оренду, і розташоване на території, що знаходиться під охороною та контролем Страхувальника.

5.2.2. Збитки, спричинені не в результаті раптової, конкретно встановленої події, а які сталися внаслідок тривалого малопомітного процесу (поступового забруднення), що почався до початку страхового періоду, зазначеного в Договорі страхування.

5.2.3. Збитки, заподіяні за межами території, зазначеної в Договорі страхування.

5.2.4. Моральна шкода, штрафи та інші санкції.

5.3. Не укладаються Договори страхування з підприємствами, що знаходяться в зоні надзвичайної екологічної ситуації.

Надзвичайна екологічна ситуація – ситуація, за якої на окремій місцевості сталися негативні зміни в навколишньому природному середовищі, що потребують надзвичайних заходів з боку держави.

Окрема місцевість оголошується зоною надзвичайної екологічної ситуації Президентом України в порядку, передбаченому чинним законодавством.

6. СТРОК ТА МІСЦЕ ДІЇ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ.

6.1. Місце дії Договору страхування – Україна, якщо інше ним не обумовлено. Страховиком у Договорі страхування можуть встановлюватись обмеження щодо території дії Договору страхування (граничі області, декількох областей, тощо).

6.2. Договори страхування можуть укладатись на строк до 1 року.

6.3. Договір страхування набирає чинності з дня надходження на поточний рахунок Страховика страхового платежу (першої його частини), якщо інше ним не передбачено.

7. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ СТРАХУВАННЯ ТА УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ДІЇ.

7.1. **Договір страхування** – це письмова угода між Страхувальником і Страховиком, згідно з якою Страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування Страхувальнику або Вигодонабувачу, а Страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови Договору.

7.2. Для укладання Договору страхування Страхувальник подає письмову заяву за формою, встановленою Страховиком.

Заява є невід'ємною частиною Договору страхування і повинна містити усі необхідні відомості про предмет страхування.

7.3. При укладанні Договору страхування Страховик має право запросити у Страхувальника-юридичної особи баланс та довідку про його фінансовий стан, підтверджені аудитором (аудиторською фірмою), та фінансову звітність за останні три роки, а також інші документи, що дозволяють оцінити ступінь ризику.

7.4. Зміни, що вносяться до Договору страхування після його укладання, оформлюються Додатковими угодами за підписами обох Сторін і стають невід'ємною його частиною.

7.5. Факт укладання Договору страхування може посвідчуватись страховим свідоцтвом (полісом, сертифікатом), що є формою Договору страхування.

7.6. **Дія Договору страхування припиняється та втрачає чинність** за згодою Сторін, а також у разі:

- 1) закінчення строку його дії;
- 2) виконання Страховиком зобов'язань перед Страхувальником у повному обсязі;
- 3) несплати Страхувальником страхових платежів у встановлені Договором строки. При цьому Договір вважається достроково припиненим у випадку, якщо перший (або черговий) страховий платіж не був сплачений за письмовою вимогою Страховика протягом 10-ти робочих днів з дня пред'явлення такої вимоги Страхувальнику, якщо інше не передбачено умовами Договору страхування;
- 4) ліквідації Страхувальника-юридичної особи за винятком випадку, коли встановлюється його правонаступник (ст. 23 Закону України «Про страхування»);
- 5) ліквідації Страховика у порядку, встановленому законодавством України;
- 6) прийняття судового рішення про визнання Договору страхування недійсним;
- 7) у інших випадках, передбачених законодавством України.

7.7. **Дію Договору страхування може бути достроково припинено** за вимогою Страхувальника або Страховика, якщо це передбачено умовами Договору страхування.

Про намір достроково припинити дію Договору страхування будь-яка Сторона зобов'язана повідомити іншу не пізніше як за 30 календарних днів до дати припинення дії Договору страхування, якщо інше ним не передбачено.

7.7.1. У разі дострокового припинення дії Договору страхування *за вимогою Страхувальника* Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії Договору з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, суми фактичних страхових виплат, що були здійснені за цим Договором страхування. Якщо вимога Страхувальника обумовлена порушенням Страховиком умов Договору страхування, то останній повертає Страхувальнику сплачені ним страхові платежі повністю.

7.7.2. При достроковому припиненні дії Договору страхування *за вимогою Страховика*, Страхувальнику повертаються повністю сплачені ним страхові платежі. Якщо вимога Страховика зумовлена невиконанням Страхувальником умов Договору страхування, то Страховик повертає йому страхові платежі за період, що залишився до закінчення дії Договору, з вирахуванням нормативних витрат на ведення справи, визначених при розрахунку страхового тарифу, суми фактичних страхових виплат, що були здійснені за цим Договором страхування.

7.8. Не допускається повернення коштів готівкою, якщо платежі було здійснено в безготівковій формі, за умови дострокового припинення Договору страхування.

7.9. Договір страхування вважається недійсним з моменту його укладання у випадках, передбачених Цивільним кодексом України, а також у разі, якщо його укладено після страхового випадку.

Договір страхування визнається недійсним у судовому порядку.

7.10. При укладанні Договору страхування окремі умови, передбачені цими Особливими умовами, можуть бути частково змінені або доповнені за згодою Сторін та відповідно до чинного законодавства України.

8. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН.

8.1. Страховик зобов'язаний:

8.1.1. Ознайомити Страхувальника з умовами страхування.

8.1.2. Протягом 2 (двох) робочих днів, як тільки стане відомо про настання страхового випадку, вжити заходів щодо оформлення всіх необхідних документів для своєчасного здійснення виплати страхового відшкодування.

8.1.3. При настанні страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування у передбачений Договором страхування строк. Страховик несе майнову відповідальність за несвоєчасне здійснення виплати страхового відшкодування

шляхом сплати Страхувальнику неустойки (штрафу, пені), розмір якої визначається умовами Договору страхування або законом.

8.1.4. Відшкодувати витрати, понесені Страхувальником при настанні страхового випадку щодо запобігання або зменшення збитків (очищення наслідків забруднення), якщо це передбачено умовами Договору страхування.

8.1.5. Протягом 5 (п'яти) робочих днів після одержання судового рішення або визнання Страхувальником обґрунтованими письмові вимоги третіх осіб (за погодженням із Страховиком) скласти розрахунок матеріальних збитків, яких зазнала третя особа внаслідок впливу шкідливих речовин, що потрапили в навколишнє природне середовище у зв'язку зі здійсненням Страхувальником статутної діяльності.

8.1.6. За заявою Страхувальника у разі здійснення ним заходів, що зменшили страховий ризик, переукласти з ним Договір страхування.

8.1.7. Не розголошувати відомостей про Страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законом.

8.2. Страховик має право:

8.2.1. Перевіряти достовірність наданої Страхувальником інформації, виконання ним умов Договору страхування, а також корегувати умови Договору страхування за згодою Страхувальника, якщо в період його дії відбудеться зміна ризику або обсягу страхової відповідальності Страховика.

8.2.2. Протягом дії Договору страхування перевіряти стан підприємства, дотримання Страхувальником технології виробництва та правил (стандартів, нормативів, інструкцій) екологічної безпеки.

8.2.3. Надавати право здійснювати нагляд та інспекцію за предметом страхування експертам, інспекторам, які мають право такого нагляду, чи іншим компетентним органам. Якщо Страхувальник перешкоджає представникам Страховика здійснювати нагляд або приховує якісь відомості, Страховик має право достроково припинити дію Договору страхування.

8.2.4. Здійснити огляд місця події, що має ознаки страхового випадку, та зробити фото- / відео- зйомку.

8.2.5. Проводити експертизу поданих проти Страхувальника майнових або інших претензій та вимог, а також брати участь у розгляді справи в судових органах.

8.2.6. У разі необхідності робити запити про відомості, пов'язані із страховим випадком, до правоохоронних органів та інших установ і організацій, що володіють інформацією про обставини страхового випадку, а також самостійно з'ясовувати причини та обставини страхового випадку.

8.2.7. Представляти інтереси Страхувальника з метою урегулювання вимог, пред'явлених третіми особами у зв'язку зі страховими випадками.

8.2.8. У разі виникнення причин для сумніву обґрунтованості (законності) виплати страхового відшкодування, відстрочити його виплату до отримання підтвердження або спростування цих причин відповідними органами.

8.2.9. Відмовити у виплаті страхового відшкодування згідно з п.12.5. цих Особливих умов.

8.3. Страхувальник зобов'язаний:

8.3.1. Своєчасно вносити страхові платежі.

8.3.2. При укладанні Договору страхування надати Страховику необхідну достовірну інформацію про предмет страхування, а також інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, і надалі інформувати його про будь-яку зміну страхового ризику.

8.3.3. При укладанні Договору страхування повідомити Страховика про інші чинні договори страхування щодо предмета страхування.

8.3.4. Вживати всіх залежних від нього заходів з метою запобігання та зменшення розміру збитків, завданих внаслідок настання страхового випадку.

8.3.5. Повідомити Страховика про настання страхового випадку в строк, передбачений умовами Договору страхування і дотримуватись його вказівок, якщо такі вказівки будуть Страховиком повідомлені.

8.3.6. Дотримуватись технології виробництва та правил (стандартів, нормативів, інструкцій) екологічної безпеки.

8.3.7. Протягом 2 (двох) робочих днів, повідомити Страховика про порушення судової справи, що стосується причин та обставин страхового випадку, розміру збитків або їх відшкодування.

8.4. *Страхувальник має право:*

8.4.1. Ознайомитись з умовами страхування.

8.4.2. При настанні страхового випадку отримати страхове відшкодування в межах страхової суми та в порядку і в строк, що передбачені Договором страхування.

8.4.3. У разі втрати оригіналу Договору страхування в період його дії, звернутися до Страховика з письмовою заявою про видачу дубліката.

З моменту видачі дубліката, загублений оригінал Договору страхування втрачає свою юридичну силу.

8.4.4. Найняти незалежного експерта для визначення суми збитку.

8.4.5. Вносити пропозиції щодо змін та доповнень до умов страхування.

8.4.6. Оскаржити в суді рішення Страховика про відмову у виплаті страхового відшкодування або про зменшення його розміру.

8.5. Умовами Договору страхування можуть бути передбачені також інші права та обов'язки Сторін, що не суперечать діючому законодавству України та не обмежують права Страхувальника.

8.6. Сторони зобов'язані протягом 2 (двох) робочих днів інформувати одна одну про зміну адреси місцезнаходження, банківських реквізитів та про інші зміни, що можуть впливати на виконання ними своїх зобов'язань за Договором страхування.

9. ДІЇ СТРАХУВАЛЬНИКА У РАЗІ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ.

9.1. *При настанні страхового випадку Страхувальник зобов'язаний:*

9.1.1. Прийняти всі доступні заходи щодо зменшення шкоди, завданої третім особам.

9.1.2. Якщо подія вимагає втручання компетентних органів (Державного департаменту пожежної охорони МНС України, органів внутрішніх справ України, Державної аварійної служби та ін.), необхідно негайно, як тільки це стане відомо, повідомити їм про те, що сталося.

9.1.3. Протягом 2 (двох) робочих днів, якщо інше не передбачено Договором страхування, письмово повідомити Страховика про настання страхового випадку з описом обставин, причин, характеру та наслідків події.

9.1.4. Надати Страховику всю наявну інформацію і документацію, що дозволить зробити висновки про причини та наслідки страхового випадку, про характер і розмір заподіяних збитків.

9.1.5. Письмово повідомити Страховика про всі вимоги / претензії, пред'явлені в зв'язку із заподіянням шкоди третім особам, та здійснити попередні дії щодо самостійного їх врегулювання.

9.1.6. Негайно письмово повідомити Страховика про порушення судової справи, що стосується причин та обставин страхового випадку, розміру завданої шкоди або її відшкодування.

9.1.7. Надати Страховику чи його представнику можливість провести огляд місця події та можливість участі в будь-яких комісіях, створюваних для встановлення причин і визначення розміру збитку, а також узгодити зі Страховиком подальші дії щодо врегулювання страхового випадку.

9.1.8. Сприяти Страховику в одержанні інформації від правоохоронних органів та інших установ і організацій, що володіють інформацією про обставини страхового випадку.

9.2. Договором страхування можуть бути передбачені й інші дії Страхувальника при настанні страхового випадку.

10. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ НАСТАННЯ СТРАХОВОГО ВИПАДКУ ТА РОЗМІР ЗБИТКІВ.

10.1. Для підтвердження факту настання страхового випадку і виплати страхового відшкодування в разі задоволення Страхувальником обґрунтованих вимог третіх осіб щодо відшкодування завданих збитків *в досудовому порядку* (виходячи із суми, на задоволення якої дав згоду Страховик), він повинен надати Страховику наступні документи:

10.1.1. Заяву на виплату страхового відшкодування. При поданні заяви на виплату страхового відшкодування на користь третіх осіб, в ній зазначається:

- для фізичних осіб – прізвище, ім'я, по-батькові, адреса, паспортні дані, № ідентифікаційного коду, телефон;
- для юридичних осіб – повна назва, місцезнаходження, банківські реквізити, телефон, факс.

10.1.2. Договір страхування.

10.1.3. Претензії, вимоги, скарги, позови третіх осіб, що були пред'явлені Страхувальнику, в яких повинен бути доведений причинний зв'язок між страховим випадком і заподіяними збитками, визначений вид і розмір збитків.

10.1.4. Документи, які підтверджують факт спричинення збитків третім особам діями Страхувальника :

- довідки компетентних органів, висновки експертів та інші документи, які засвідчують настання події та підтверджують дійсний розмір майнових втрат, нанесених третім особам;

- копія Акта службового розслідування, завіреного Страхувальником, про факт, обставини та наслідки завдання шкоди життю, здоров'ю та/або майну третіх осіб з обов'язковим обґрунтуванням взаємозв'язку між нанесеною шкодою та статутною / господарською діяльністю Страхувальника;

- копії листка непрацездатності або довідки лікувально-профілактичного закладу, де вказано діагноз та термін тимчасової непрацездатності третіх осіб;

- копії довідки медико-соціальної експертної комісії (МСЕК) про встановлення постраждалій особі первинної інвалідності;

- копії свідоцтва про смерть (для загиблих або померлих фізичних осіб внаслідок настання страхового випадку) та документів про правонаступництво для спадкоємців.

10.1.5. Письмове підтвердження Страхувальника про відшкодування збитків, нанесених третім особам, в добровільному порядку.

10.1.6. Інші документи на вимогу Страховика в залежності від характеру та обставин страхового випадку, що не суперечать діючому законодавству України та не обмежують права Страхувальника.

10.2. Для підтвердження факту настання страхового випадку і виплати страхового відшкодування в разі задоволення Страхувальником обґрунтованих вимог третіх осіб щодо відшкодування завданих збитків *на підставі рішення судових органів*, він повинен надати Страховику:

10.2.1. Заяву на виплату страхового відшкодування.

10.2.2. Договір страхування.

10.2.3. Оригінал або належним чином посвідчену копію судового рішення, що набрало законної сили, згідно з яким виникає обов'язок Страхувальника відшкодувати шкоду / збиток третій особі, а також матеріали справи за позовом третьої особи.

10.3. Конкретний перелік документів, необхідних для підтвердження страхового випадку та здійснення виплати страхового відшкодування зазначається в Договорі страхування.

10.4. У випадку виникнення суперечок між Сторонами щодо причин та розміру збитку, кожна із Сторін має право вимагати проведення незалежної експертизи. Незалежна експертиза здійснюється за рахунок Сторони, яка вимагала її проведення, або Сторони можуть домовитись про оплату експертизи рівними частинами.

Експертами не можуть бути особи, що є конкурентами Страхувальника або які мають з ним ділові контакти, а також працівники цих осіб.

11. ПОРЯДОК І УМОВИ ВИПЛАТИ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.

11.1. **Страхове відшкодування** - грошова сума, яка виплачується Страховиком відповідно до умов страхування при настанні страхового випадку.

11.2. Страхове відшкодування підлягає виплаті після того, як повністю будуть встановлені причини, обставини та розмір збитку. Страхувальник зобов'язаний надати Страховику всі необхідні документи, що підтверджують факт настання страхового випадку та розмір збитку. Ненадання документів без поважних на це причин, дає Страховику право на відмову у виплаті страхового відшкодування повністю або в частині збитку, не підтвердженій документально.

11.3. Страхове відшкодування виплачується у розмірі понесених збитків, але не більше страхової суми, враховуючи встановлені Договором страхування страхові суми за одним окремим страховим випадком та/або на одну постраждалу особу.

11.4. У разі досудового врегулювання вимог / претензій третіх осіб, визначення суми страхового відшкодування здійснюється Страховиком на підставі документів, наданих компетентними органами, про факт і наслідки завданої шкоди, з урахуванням довідок, рахунків та інших документів, що підтверджують настання страхового випадку і проведені Страхувальником виплати (за погодженням із Страховиком) на користь потерпілих третіх осіб.

11.4.1. У разі заподіяння шкоди життю чи здоров'ю третіх осіб страхові виплати здійснюються у наступних розмірах від страхової суми, встановленої у Договорі страхування за одним окремим страховим випадком на одну постраждалу особу:

- у випадку смерті – 100,0 % (спадкоємцям потерпілої третьої особи);
- при встановленні первинної інвалідності:
 - І групи – 90,0 %; II групи – 75,0 %; III групи – 50,0 %;
- у випадку тимчасової втрати працездатності – 0,5 % за кожний день втрати працездатності, включаючи вихідні та святкові дні, але не більше 50,0 % вказаної страхової суми, якщо інше не передбачено Договором страхування.

11.5. У разі звернення потерпілих третіх осіб до судових органів, визначення суми страхового відшкодування здійснюється на підставі рішення суду.

11.6. Якщо це передбачено Договором страхування, крім збитку, заподіяного третім особам, можуть бути відшкодовані витрати Страхувальника, які пов'язані з:

11.6.1. Проведенням експертиз з метою визначення причин і наслідків події, визнання її страховим випадком та визначення розміру збитків, заподіяних третім особам – до 3 (трьох) відсотків від страхової суми за Договором страхування.

11.6.2. Запобіганням або зменшенням розміру збитків, заподіяних третім особам – до 7 (семи) відсотків від страхової суми за Договором страхування.

11.6.3. Судовими витратами (за умови наявності діючої ліцензії на добровільне страхування судових витрат) – до 3 (трьох) відсотків від страхової суми за Договором страхування.

11.7. У будь-якому випадку виплата страхового відшкодування здійснюється в межах страхової суми за Договором страхування, враховуючи обумовлені в ньому страхові суми (граничний розмір суми страхового відшкодування) за одним / окремим страховим випадком та/або на одну постраждалу особу.

11.8. Якщо внаслідок настання одного страхового випадку завдано матеріальні збитки кільком особам і їх загальна сума перевищує розмір страхової суми, встановленої за одним / окремим страховим випадком, страхове відшкодування виплачується кожній постраждалій особі пропорційно відношенню страхової суми до загальної суми завданих збитків.

11.9. *Із суми страхового відшкодування утримуються:*

- безумовна франшиза (якщо вона передбачена Договором страхування);
- несплачені чергові частини страхового платежу (у разі сплати його частинами), якщо виплата здійснюється до настання строку їх сплати.

12. СТРОК ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО ВИПЛАТУ АБО ВІДМОВУ У ВИПЛАТІ СТРАХОВОГО ВІДШКОДУВАННЯ.

12.1. Страховик приймає рішення про здійснення або відмову у здійсненні виплати страхового відшкодування протягом 10 (десяти) робочих днів з дати надання Страхувальником усіх необхідних документів, оформлених належним чином.

12.1.1. Страховик має право відстрочити прийняття рішення щодо здійснення виплати або відмови у виплаті страхового відшкодування якщо:

- подані документи не дають змоги повністю з'ясувати причини і обставини страхового випадку, розмір збитків, право Страхувальника (третьої особи) на одержання відшкодування – до з'ясування таких обставин;

- справа, що стосується обставин страхового випадку, розміру збитку чи відшкодування перебуває на розгляді в суді – до одержання Страховиком рішення суду або ухвали про припинення (закриття) судового провадження, що набрали законної сили, а в разі оскарження в апеляційному чи касаційному порядку – до закінчення розгляду справи;

- у Страховика виникли сумніви відносно достовірності наданих йому документів – до закінчення їх перевірки, але не більш ніж на 30 (тридцять) календарних днів з дати надання Страхувальником документів;

- за страховим випадком або Договором страхування порушено кримінальну справу – до зупинення чи закриття досудового слідства за кримінальною справою.

12.2. Після прийняття рішення про здійснення виплати страхового відшкодування, Страховик протягом 10 (десяти) робочих днів складає Страховий акт і здійснює виплату страхового відшкодування.

12.3. У разі визнання події, що сталася, страховим випадком у судовому порядку, Страховик не несе відповідальності шляхом сплати штрафних санкцій за несвоєчасну виплату страхового відшкодування за період від дати подання Страхувальником заяви про виплату страхового відшкодування до дати вступу рішення суду в законну силу.

12.4. Якщо прийнято рішення про відмову у здійсненні виплати страхового відшкодування, Страховик протягом 5 (п'яти) робочих днів повідомляє про це Страхувальника письмово з обґрунтуванням причин відмови.

12.5. Підставою для відмови у здійсненні страхового відшкодування є:

12.5.1. Навмисні дії Страхувальника (його працівників), спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація таких дій, встановлюється відповідно до чинного законодавства України.

12.5.2. Вчинення Страхувальником (його працівником) умисного злочину, що призвів до страхового випадку.

12.5.3. Подання Страхувальником свідомо неправдивих відомостей про предмет Договору страхування або про факт настання страхового випадку.

12.5.4. Несвоєчасне повідомлення Страхувальником про настання страхового випадку без поважних на це причин або створення Страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків.

12.5.5. Не повідомлення Страхувальником при укладанні Договору страхування про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки ступеня страхового ризику, а також не повідомлення про зміну страхового ризику під час дії Договору страхування.

12.5.6. Інші випадки, передбачені законом.

12.6. Умовами Договору страхування можуть бути передбачені інші підстави для відмови у здійсненні виплати страхового відшкодування, якщо це не суперечить чинному законодавству України та не обмежує прав Страхувальника.

12.7. Відмову Страховика у виплаті страхового відшкодування може бути оскаржено Страхувальником у судовому порядку.

13. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ.

13.1. Усі спори щодо дотримання Сторонами умов Договору страхування розглядаються і вирішуються шляхом переговорів, а при не досягненні згоди – у судовому порядку відповідно до чинного законодавства України.

13.2. Строк позовної давності щодо вимоги Страхувальника (Вигодонабувача) до Страховика про здійснення виплати страхового відшкодування регламентується чинним законодавством України.

14. ОСОБЛИВІ УМОВИ.

14.1. Зміни та доповнення до цих Особливих умов в обов'язковому порядку узгоджуються з уповноваженим органом у справах нагляду за страховою діяльністю.

14.2. Внесення змін до цих Особливих умов страхування не впливає на дію Договорів страхування, які були укладені до дати їх внесення.

14.3. Усі доповнення і зміни до Договору страхування дійсні, якщо вони виконані у письмовій формі та підписані уповноваженими представниками Сторін.

14.4. Права та обов'язки Страховика та/або Страхувальника, підстави для відмови у здійсненні страхових виплат, зазначені у цих Особливих умовах, але які не передбачені Законом України «Про страхування», з метою їх правозастосування, повинні бути передбачені Договором страхування, якщо вони не суперечать закону.

14.5. Договором страхування може бути передбачено, що Сторони залишають за собою право припинити взаємні обов'язки за Договором страхування у випадку введення особливого положення та інших надзвичайних заходів, об'явлених у встановленому порядку, а також у випадку дії непереборної сили, настання якої неможливо упередити, запобігти або уникнути – форс-мажор. Сторони повертаються до виконання своїх зобов'язань за Договором страхування після закінчення дії таких обставин.

14.6. Договором страхування можуть бути передбачені інші особливі умови страхування, якщо вони не суперечать чинному законодавству України.